

SAYI IV (2018)

H. MAGUIRE & R. OUSTERHOUT (Eds.), *Konstantinopolis: Şehrin Dokusu*. İstanbul 2016. Alfa Yayınları, 248 sayfa (117 resim ile birlikte). Çev. H. YALIN. ISBN: 9786051713861

Yaşar İsmet DEMİRÖZ

Libri: Kitap Tanıtımı, Eleştiri ve Çeviri Dergisi'nde bulunan içeriklerin tümü kullanıcılara açık, serbestçe/ücretsiz "açık erişimli" bir dergidir. Kullanıcılar, yayıncıdan ve yazar(lar)dan izin almaksızın, dergideki kitap tanıtımlarını, eleştirileri ve çevirileri tam metin olarak okuyabilir, indirebilir, dağıtabilir, çıktısını alabilir ve kaynak göstererek bağlantı verebilir.

Libri, uluslararası hakemli elektronik (online) bir dergi olup değerlendirme süreci biten kitap tanıtımları, eleştiriler ve çeviriler derginin web sitesinde (libridergi.org) yıl boyunca ilgili sayının içinde (Sayı III: Ocak-Aralık 2018) yayımlanır. Aralık ayı sonunda ilgili yıla ait sayı tamamlanır. Dergide yayımlanan eserlerin sorumluluğu yazarlarına aittir.

Atıf Düzeni: Y. İ. Demiröz, *Konstantinopolis: Şehrin Dokusu*. Editörler: H. Maguire – R. Ousterhout, *Libri* IV (2018) 111-113. DOI: 10.20480/lbr.2018022

Geliş Tarihi: 20.01.2018 | Kabul Tarihi: 24.01.2018
Elektronik Yayın Tarihi: 25.01.2018

Editörya: Phaselis Research Project
www.libridergi.org

H. MAGUIRE & R. OUSTERHOUT (Eds.), *Konstantinopolis: Şehrin Dokusu*. İstanbul 2016. Alfa Yayınları, 248 sayfa (117 resim ile birlikte). Çev. H. YALIN. ISBN: 9786051713861

Yaşar İsmet DEMİRÖZ*

Henry Maguire ve Robert Ousterhout editörlüğünde yayına hazırlanmış olan kitap, yaşayan bir kent olan İstanbul (Konstantinopolis) hakkında, farklı konularda uzmanlık alanlarına sahip bilim insanlarının katılımıyla 1998 yılında Dumbarton Oaks'ta '*Konstantinopolis: Şehrin Dokusu*' adıyla düzenlenmiş disiplinlerarası sempozyumda sunulmuş olan bildiri metinlerinin büyük kısmını içermektedir.

Kitap sırasıyla *İçindekiler*, sekiz bilim insanının yayınlamış olduğu bildiri metinlerini içeren sekiz bölüm ve *Çevirmenin Notu*'ndan (246-248) oluşmaktadır. Eserde şehrin dokusunu oluşturan sokaklar, mahalleler, şehir surları, kiliseler, ticari mekânlar, bahçe ve parklar gibi kamusal alanlar arkeolojik kalıntılara ve tarihi metinlere dayanarak incelenmektedir.

Editör Henry Maguire ile Robert Ousterhout tarafından kaleme alınan ve giriş özelliği taşıyan *Konstantinopolis: Şehrin Dokusu* (7-11) adlı bölümde gerçekleştirilmiş olan sempozyumun amacına ve sempozyumda yayınlanan metinlerde izlenen araştırma yöntemlerine değinilmiştir.

Albrecht Berger tarafından kaleme alınmış olan *Konstantinopolis'te Sokaklar ve Kamusal Alanlar* (13-35) adını taşıyan ikinci bölümde esas olarak İstanbul'un düzenli bir sokak sistemine göre planlanarak inşa edilip edilmediği hususu incelenmektedir. Metnin yazarı konuyu açıklığa kavuştururken kilise, sarnıç, su kemerleri ve şehir surları gibi günümüzde ayakta olan yapılar

* MA., Akdeniz Üniversitesi, Akdeniz Uygarlıkları Araştırma Enstitüsü, Akdeniz Eskiçağ Araştırmaları Anabilim Dalı, Antalya. yasar@eontours.com | 0000-0001-6611-9379

ile modern şehirleşme neticesinde ortadan kaybolmuş, ancak yerleri bilinen arkeolojik kalıntılara dayanarak değerlendirmeler yapmaktadır.

Cyril Mango tarafından kaleme alınmış olan *Konstantinopolis Zafer Yolu ve Haliç* (36-68) adlı bölümde Konstantinopolis'te XII. yüzyıla kadar devam etmiş olan zafer alaylarının icra edilirken zafer alayı tarafından izlenmesi gereken belirlenmiş bir alan veya güzergâhın varlığı sorgulanmakta ve olası ihtimaller üzerinde değerlendirmeler yapılmaktadır. Değerlendirmeleri yaparken Mango, Şehir surlarında bulunan Altın Kapı'nın yapısal özelliklerini, tarih boyunca geçirdiği değişimleri incelemekte ve Haliç'e yakın olan Strategion'un konumunu kaynaklara dayanarak tahmin etmeye çalışmaktadır.

Marlia Mundell Mango tarafından yayınlanan metin olan *Konstantinopolis'in Ticari Haritası* (69-119) adlı dördüncü bölümde yazar, büyük ölçekli girişimler olan idare kontrolündeki ticaret yerlerine yoğunlaşmaktadır. Konstantinopolis ticaret hayatını Erken (V-VII. yüzyıllar), Ortaçağ (X-XII. yüzyıllar) ve Geç Dönem (XIII-XV. yüzyıllar) olarak üç farklı dönemde inceleyen Mango, *Notitia Urbis Constantinopolitanae* (425) ve *Valinin Kitabı* (912) eserlerine dayanarak tespitlerde ve değerlendirmelerde bulunmaktadır. Metinde Konstantinopolis'te bulunan limanlar, depolar (*horrae*), ekmek fırınları ve ekmek dağıtım yerleri (*gradus*), et ve balık pazarları (*macella*), forumlar ve agoralar, stoalar ve dükkânlar (*ergasteria*) ile yabancı kolonilerin ticari bölgeleri olan *ksenodokheia* gibi yapıların işlevleri ve konumları da ayrı ayrı alt başlıklar altında irdelenmektedir.

Paul Magdalino tarafından yayınlanan metin olan *Konstantinopolis'te Deniz Kıyısındaki Mahalleler: VI.-XII. Yüzyıllarda Ticari ve Meskûn İşlevleri* (120-149) adlı beşinci bölümde yarım ada şeklinde olan Konstantinopolis'in tüm dokusuna etki eden denizin kıyısındaki bölgeler incelenmektedir. Konstantinopolis'te bulunan Proosphorion, Neorion, Theodosius ve Julianus/Sophia limanları ile bunların kullanım amaçları, limanların buldukları bölgelere etkileri, şehrin kuzeyinde yani Haliç kıyısındaki koloniler ve faaliyetleri yazar tarafından incelenen konular arasında yer almaktadır.

Metin Ahunbay ve Zeynep Ahunbay tarafından yayınlanan metin olan *İstanbul Kara Surları Üzerine Son Çalışma: Kule 2 ve Kule 5* (150-187) adlı altıncı bölümde II. Theodosius'un hükümdarlığı esnasında inşa edilmiş olan kara surlarının Marmara'dan kuzeye doğru ilk beş kulesini kapsayan batı bölümünün restorasyon çalışmaları ile ilgili bilgiler verilmektedir. Restorasyona tabi

tutulan kuleler ve duvarlarının yapım teknikleri, zaman içerisindeki onarım ve eklemeler, restorasyon öncesi durumları, restorasyon esnasındaki malzeme ve onarım teknikleri ile bu çalışmalar esnasında ortaya çıkarılan buluntular metnin içeriğini oluşturmaktadır.

Robert Ousterhout tarafından yayınlanan metin olan *Geç Dönem Konstantinopolis Kiliselerinin Kendi Bağlamlarında Mülahazası: Metodoloji Önerileri ve Birkaç Örnek* (188-213) adlı yedinci bölümde Konstantinopolis'ten günümüze kalan kiliselerin analizi için üç farklı yaklaşım önerilmektedir; topografya, tarih ve inşaat. Yazar önerdiği üç farklı yaklaşım ile Chora Manastırı ve onun civar yapıları, Pantokrator Manastırı, Aya Eufemia Kilisesi ve Lips Manastırı gibi örnekleri irdelemektedir.

Henry Maguire tarafından yayınlanan metin olan *Konstantinopolis'te Bahçe ve Parklar* (214-245) eserin son bölümünü oluşturmakta ve bu bölüm büyük bir kısmı bugün yapılarla kaplanmış olan dört park ve bahçeye odaklanmaktadır. Maguire şehir dışındaki iki banliyö parkı olan Philopation ve Aretai ile sur içindeki Mesokepion ve Mangana bahçelerine odaklanmakta; bu park ve bahçelerin yerlerini ve donatılarını eski metinlerden tespit ederek konumlandırmaya çalışmaktadır.

Farklı disiplinlerden konularında uzman bilim insanlarının bir araya gelerek Konstantinopolis'in eski şehir dokusu ve aynı zamanda yaşamına dair oldukça verimli metinler ortaya çıkarmış oldukları seminerin ürünü olan kitap, kullanılan görseller ve akıcı çevirisi ile Doğu Roma İmparatorluğu'nu farklı bir bakış açısıyla görmek isteyenler için oldukça faydalı bir kaynak niteliğindedir.